

УДК 339.9
 JEL: F01; F02; O11; O19; O57
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-3-28-34>

ГЕОЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

©2026 ЛИХВАР В. В.

УДК 339.9
 JEL: F01; F02; O11; O19; O57

Лихвар В. В. Геоелектронічна модель післявоєнної відбудови України

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних засад і розробка геоелектронічної моделі післявоєнної відбудови України в умовах трансформації глобальної економіки, що характеризується посиленням процесів деглобалізації, регіоналізації та зміною структури міжнародних економічних відносин. Методологічною основою дослідження є системний підхід, який дозволив розглянути економічну систему як сукупність взаємопов'язаних елементів. У роботі використано методи порівняльного аналізу – для дослідження міжнародного досвіду післявоєнної реконструкції; структурно-функціональний метод – для визначення ролі інституцій, інвестицій та технологій; економіко-логічний метод – для узагальнення теоретичних положень, а також метод моделювання – для формування авторської геоелектронічної моделі розвитку. У результаті дослідження встановлено, що ефективна післявоєнна відбудова України потребує комплексного підходу, який базується на поєднанні інституційних реформ, активного залучення інвестиційних ресурсів, інтеграції у глобальні виробничі ланцюги та розвитку інноваційного потенціалу. Доведено, що синергія зазначених факторів забезпечує формування стійкої моделі економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобальних трансформацій. Наукова новизна дослідження полягає в розробці авторської геоелектронічної моделі трансформації економіки України, яка враховує взаємозв'язок інституційних, інвестиційних, технологічних і зовнішньоекономічних факторів розвитку в умовах післявоєнного відновлення, а також у визначенні ключових детермінант геоелектронічної трансформації. Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їх використання при формуванні державної економічної політики, розробці стратегій післявоєнної відбудови, підвищенні інвестиційної привабливості країни та забезпеченні ефективної інтеграції України у світову економіку.

Ключові слова: геоелектроніка; післявоєнна відбудова України; інвестиції; глобальні ланцюги; економічна трансформація.

Табл.: 1. **Бібл.:** 30.

Лихвар Валерій В'ячеславович – генеральний директор ДП «Цептер Інтернаціональ Україна» (вул. Старонаводницька, 13б, офіс 24, 25, Київ, 01015, Україна)

E-mail: valeriylyhvar@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1475-2433>

UDC 339.9
 JEL: F01; F02; O11; O19; O57

Lykhvar V. V. The Geoeconomic Model of Postwar Reconstruction of Ukraine

The aim of the study is to substantiate the theoretical and methodological foundations and to develop a geo-economic model of Ukraine's postwar reconstruction in the context of the transformation of the global economy, which is characterized by the strengthening of deglobalization processes, regionalization, and changes in the structure of international economic relations. The methodological basis of the study is a system approach, which allowed considering the economic system as a set of interrelated elements. The work uses methods of comparative analysis – to study international experience in postwar reconstruction; the structural-functional method – to determine the role of institutions, investments, and technologies; the economic-logical method – to generalize theoretical provisions; as well as the modeling method – to form the author's geoeconomic development model. As a result of the study, it has been found that efficient postwar reconstruction of Ukraine requires a comprehensive approach based on a combination of institutional reforms, active involvement of investment resources, integration into global production chains, and development of innovative potential. It has been proved that the synergy of these factors ensures the formation of a sustainable model of economic growth and enhances the competitiveness of the national economy in the context of global transformations. The scientific novelty of the study lies in the development of an author's geoeconomic model of Ukraine's economic transformation, which takes into account the interconnection of institutional, investment, technological, and foreign economic factors of development in the context of postwar recovery, as well as in identifying the key determinants of geoeconomic transformation. The practical significance of the obtained results lies in their potential use in the formation of State economic policy, the development of postwar reconstruction strategies, increasing the country's investment attractiveness, and ensuring the efficient integration of Ukraine into the global economy.

Keywords: geoeconomics; postwar reconstruction of Ukraine; investments; global chains; economic transformation.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 30.

Lykhvar Valeriy V. – Chief Executive Officer, SE "Zepter International Ukraine" (office 24, 25, 13b Staronavodnytska Str., Kyiv, 01015, Ukraine)

E-mail: valeriylyhvar@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1475-2433>

Сучасні трансформаційні процеси у світовій економіці, посилені геополітичними викликами та військовими конфліктами, формують нові умови функціонування національних економік. Для України проблема післявоєнної відбудови набуває не лише економічного, але й стра-

тегічного значення, оскільки визначає довгострокову траєкторію розвитку держави у глобальному економічному просторі.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування ефективної моделі економічного відновлення, яка враховує сучасні тенденції

глобалізації, регіоналізації та трансформації міжнародних виробничих зв'язків. Традиційні підходи до відновлення економіки не забезпечують достатнього рівня адаптації до нових умов, що потребує розробки комплексних гео економічних рішень.

Особливого значення набуває інтеграція України у глобальні виробничі ланцюги, залучення інвестиційних ресурсів, розвиток інституційного середовища та впровадження інноваційних технологій. Саме поєднання цих факторів формує основу нової гео економічної моделі розвитку.

Методи

У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечили обґрунтованість отриманих результатів.

Зокрема, застосовано:

- *системний підхід* – для аналізу взаємозв'язку факторів гео економічної трансформації;
- *метод порівняльного аналізу* – для дослідження міжнародного досвіду післявоєнної реконструкції;
- *структурно-функціональний метод* – для визначення ролі інституцій, інвестицій та технологій у процесі економічного розвитку;
- *економіко-логічний метод* – для формування теоретичних узагальнень і висновків;
- *метод моделювання* – для розробки авторської гео економічної моделі післявоєнної відбудови України.

Інформаційною базою дослідження є аналітичні матеріали міжнародних організацій, офіційні статистичні дані, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених.

Постановка проблеми

Післявоєнна відбудова економіки України потребує нових підходів до формування моделі економічного розвитку [1; 2]. Традиційні інструменти економічної політики є недостатніми для забезпечення швидкої інтеграції у глобальну економічну систему.

Аналіз останніх досліджень

Проблематика післявоєнної реконструкції розглядається у працях міжнародних організацій та вчених [3; 4; 18]. Разом із цим відсутня цілісна гео економічна модель трансформації національної економіки.

Виклад основного матеріалу

Для більш структурного аналізу дослідження розбито на 12 блоків: Гео економічні детермінанти післявоєнної трансформації; Інституційна архітектура відновлення економіки; Інвестиційна модель післявоєнного розвитку; Інтеграція у глобальні виробничі ланцюги як драйвер розвитку; Технологічна модернізація та цифрова трансформація;

Структурна перебудова експорту; Міжнародний досвід післявоєнної реконструкції; Європейська інтеграція як стратегічний вектор; Макроекономічні передумови відновлення; Синергія факторів гео економічної трансформації; Ризики та обмеження реалізації гео економічної моделі; Механізми реалізації гео економічної моделі.

1. ГЕО ЕКОНОМІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПІСЛЯВОЄННОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У сучасних умовах гео економічна трансформація національних економік визначається не лише внутрішніми факторами розвитку, але й зовнішніми умовами, що формуються під впливом глобальних економічних процесів. Згідно з підходом R. Baldwin, сучасна глобалізація характеризується переходом від торгівлі товарами до торгівлі виробничими процесами, що формує нову архітектуру світової економіки [5; 6].

Це означає, що країни більше не конкурують лише за кінцевий продукт, займаючи окремі ніші [7], а інтегруються у глобальні ланцюги створення вартості, займаючи окремі ніші. Для України це відкриває можливість швидкої інтеграції у глобальну економіку [8] без необхідності створення повного виробничого циклу.

Водночас геополітичні фактори відіграють дедалі більшу роль у формуванні економічних стратегій. За оцінками OECD, сучасна економічна політика держав формується з урахуванням ризиків фрагментації світової економіки та зростання регіоналізації [4]. Це створює нові виклики, але й нові можливості для України, зокрема в контексті європейської інтеграції.

2. ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТУРА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Формування ефективної інституційної системи є базовою умовою успішної післявоєнної реконструкції. Як зазначає D. C. North, інститути визначають «правила гри» в економіці, впливаючи на поведінку економічних агентів та ефективність ринків [10].

У контексті України інституційні реформи повинні включати:

- ✦ реформу судової системи;
- ✦ забезпечення захисту прав власності;
- ✦ підвищення прозорості державного управління;
- ✦ цифровізацію державних послуг.

Згідно з дослідженнями українських науковців, ефективність інституцій безпосередньо впливає на інвестиційну привабливість країни [24]. Міністерство економіки України також визначає інституційні реформи як ключовий елемент стратегії відновлення [22; 23].

Важливим інструментом є впровадження принципів good governance, які передбачають підзвітність, ефективність і прозорість державної політики.

3. ІНВЕСТИЦІЙНА МОДЕЛЬ ПІСЛЯВОЄННОГО РОЗВИТКУ

Інвестиції виступають центральним елементом економічного відновлення та відіграють ключову роль економічного розвитку [29]. За даними UNCTAD, постконфліктні країни демонструють прискорене економічне зростання за умови активного залучення прямих іноземних інвестицій [3; 27]. Важливою особливістю інвестиційної моделі України має стати її багатокомпонентність, що включає:

- ✦ міжнародну фінансову допомогу;
- ✦ приватні інвестиції;
- ✦ державні інвестиційні програми;
- ✦ механізми державно-приватного партнерства.

Міжнародний валютний фонд підкреслює, що стабільність макроекономічного середовища є ключовою умовою залучення інвестицій [2]. Це передбачає контроль інфляції, стабільність валютного курсу та ефективну бюджетну політику.

Крім того, важливим є створення спеціальних економічних зон та індустріальних парків, які можуть стати центрами концентрації інвестицій і технологій.

4. ІНТЕГРАЦІЯ У ГЛОБАЛЬНІ ВИРОБНИЧІ ЛАНЦЮГИ ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ

Глобальні виробничі ланцюги (GVC) є ключовим механізмом сучасної міжнародної економіки. За дослідженнями G. Gereffi, участь у GVC дозволяє країнам підвищувати рівень технологічного розвитку та інтегруватися у світову економіку [11].

OECD і Світовий банк зазначають, що інтеграція у GVC сприяє:

- ✦ зростанню продуктивності;
- ✦ підвищенню якості продукції;
- ✦ розширенню експортних можливостей [14; 15].

Для України ключовими напрямками інтеграції можуть стати:

- ✦ автомобілебудування;
- ✦ електроніка;
- ✦ агропереробка;
- ✦ IT-послуги.

UNIDO підкреслює, що розвиток промисловості є основою для інтеграції у глобальні ланцюги [12]. Це означає необхідність активної промислової політики.

5. ТЕХНОЛОГІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ

Технологічний розвиток є ключовим фактором довгострокового економічного зростання. Як зазначає J. Stiglitz, інновації формують основу конкурентоспроможності національних економік [9].

Для України важливими напрямами є:

- ✦ розвиток IT-сектора;
- ✦ цифровізація економіки;
- ✦ впровадження Індустрії 4.0;
- ✦ розвиток науково-дослідної бази.

Згідно з Д. Г. Лук'яненком та ін., інтеграція у глобальну економіку неможлива без розвитку інноваційного потенціалу [25].

Цифровізація державного управління також сприяє зниженню корупції та підвищенню ефективності економіки.

6. СТРУКТУРНА ПЕРЕБУДОВА ЕКСПОРТУ

Одним із ключових завдань післявоєнної трансформації є зміна структури експорту. За даними WTO, країни з високою часткою технологічного експорту демонструють більшу економічну стійкість [13].

Для України це означає:

- ✦ зменшення залежності від сировинного експорту;
- ✦ розвиток переробної промисловості;
- ✦ стимулювання експорту високотехнологічної продукції.

Б. Є. Кваснюк та ін. підкреслюють, що структурна трансформація є необхідною умовою економічного зростання [26].

7. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІСЛЯВОЄННОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ

Аналіз досвіду інших країн свідчить, що успішна реконструкція базується на комплексному підході внутрішніх реформ [19]. Відновлення економіки Німеччини після Другої світової війни стало можливим завдяки поєднанню зовнішньої допомоги та внутрішніх реформ [16; 17].

Сучасні дослідження IMF також підтверджують важливість міжнародної підтримки в післявоєнний період [19]. Для України важливо адаптувати цей досвід з урахуванням сучасних умов.

8. ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ВЕКТОР

Європейський Союз відіграє ключову роль у процесі відновлення України. За даними Європейської комісії, інтеграція України в європейський економічний простір сприятиме залученню інвестицій та розвитку інституцій [30].

Це передбачає:

- ✦ гармонізацію законодавства;
- ✦ інтеграцію в єдиний ринок;
- ✦ участь у європейських програмах розвитку.

9. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВІДНОВЛЕННЯ

Важливим елементом є забезпечення макроекономічної стабільності. Дані Держстату та НБУ дозволяють оцінити динаміку ключових економічних показників [20].

Кабінет Міністрів України визначає відновлення економіки як пріоритет державної політики [23].

10. СИНЕРГІЯ ФАКТОРІВ ГЕОЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Запропонована модель $GTU = f(I, GVC, Inst, Tech)$ передбачає не ізольований, а взаємопов'язаний вплив факторів.

Синергія проявляється в тому, що:

- ✦ інституційні реформи → залучають інвестиції;
- ✦ інвестиції → стимулюють технологічний розвиток;
- ✦ технології → підвищують участь у GVC;
- ✦ GVC → забезпечують економічне зростання.

Таким чином формується замкнений цикл економічного розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Основні фактори гео економічної трансформації

Фактор	Вплив
Інституції	Формують правила
Інвестиції	Забезпечують розвиток
GVC	Інтеграція
Технології	Конкурентоспроможність

Джерело: складено автором на основі [4; 9; 10; 14; 15].

11. РИЗИКИ ТА ОБМЕЖЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕОЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕЛІ

Реалізація запропонованої гео економічної моделі післявоєнної відбудови України супроводжується рядом ризиків та обмежень, які можуть впливати на ефективність її впровадження [2; 19].

До основних ризиків належать:

- ✦ геополітична нестабільність і збереження воєнних загроз [18; 19];
- ✦ нестійкість макроекономічного середовища [2; 21];
- ✦ недостатній рівень інституційної спроможності [10; 24];
- ✦ обмеженість внутрішніх фінансових ресурсів [29];
- ✦ залежність від зовнішньої фінансової допомоги [3; 28].

Крім того, існують інституційні бар'єри, пов'язані з рівнем корупції, недосконалістю правової системи та недостатньою ефективністю державного управління, що підтверджується дослідженнями у сфері інституційної економіки [10; 22].

Важливим обмеженням є також технологічний розрив між Україною та розвиненими країнами, що потребує значних інвестицій у науково-дослідну сферу та інноваційний розвиток [9; 25].

Урахування зазначених ризиків дозволяє підвищити адаптивність гео економічної моделі та забезпечити більш ефективне управління процесами післявоєнної відбудови, що узгоджується з підходами міжнародних організацій до відновлення економік [1; 4].

12. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕОЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕЛІ

Реалізація гео економічної моделі післявоєнної відбудови України потребує формування чіткої системи інструментів та механізмів державного регулювання. Важливою умовою є поєднання ринкових механізмів із активною державною політикою, спрямованою на стимулювання економічного розвитку [4; 22].

До ключових механізмів реалізації моделі належать:

- ✦ *інституційні механізми*, що передбачають реформування судової системи, забезпечення захисту прав власності та підвищення ефективності державного управління [10; 24];
- ✦ *інвестиційні механізми*, включно зі створенням сприятливого інвестиційного клімату, розвитком державно-приватного партнерства та залученням міжнародної фінансової допомоги [2; 29];
- ✦ *промислова політика*, спрямована на розвиток стратегічних галузей економіки та підтримку національного виробника [12; 14];
- ✦ *експортна стратегія*, що передбачає диверсифікацію експорту та збільшення частки продукції з високою доданою вартістю [13];
- ✦ *інноваційна політика*, яка забезпечує розвиток технологій та інтеграцію у глобальні виробничі ланцюги [9; 25].

Важливу роль відіграє також координація дій між державними органами, бізнесом і міжнародними партнерами. Ефективність реалізації моделі значною мірою залежить від узгодженості економічної політики та довгострокового стратегічного планування.

Таким чином, впровадження гео економічної моделі вимагає системного підходу, який поєднує інституційні, інвестиційні та технологічні інструменти розвитку.

На основі проведеного дослідження можна сформулювати такі практичні рекомендації щодо реалізації геоекономічної моделі післявоєнної відбудови України:

- ✦ забезпечити прискорене проведення інституційних реформ, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості;
- ✦ створити сприятливі умови для розвитку індустріальних парків та спеціальних економічних зон;
- ✦ активізувати інтеграцію у глобальні виробничі ланцюги через підтримку експортно-орієнтованих галузей;
- ✦ стимулювати розвиток високотехнологічних секторів економіки;
- ✦ посилити співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями;
- ✦ впроваджувати цифрові рішення в державному управлінні.

Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності економічного відновлення України.

Важливим напрямом реалізації запропонованої моделі є також розвиток регіональної економіки, що передбачає децентралізацію економічної політики та посилення ролі місцевих органів влади у процесі відбудови.

Необхідно також забезпечити ефективне використання міжнародної фінансової допомоги шляхом підвищення прозорості її розподілу та контролю за реалізацією відповідних проєктів [1; 19].

Крім того, доцільним є створення національної системи моніторингу ефективності післявоєнної відбудови, що дозволить оцінювати результати реалізації економічної політики та вносити необхідні корективи.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження обґрунтовано теоретичні та прикладні засади формування геоекономічної моделі післявоєнної відбудови України в умовах трансформації глобальної економіки. Встановлено, що сучасні геоекономічні процеси характеризуються зростанням ролі глобальних виробничих ланцюгів, інституційних факторів і технологічного розвитку, що визначає необхідність формування нових підходів до економічного відновлення.

Доведено, що ефективна модель післявоєнної трансформації має базуватися на комплексній взаємодії інституційних реформ, активного залучення інвестиційних ресурсів, інтеграції у глобальні виробничі ланцюги та розвитку інноваційного потенціалу. Важливу роль відіграє забезпечення макроекономічної стабільності, що створює передумови

для довгострокового економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

У статті запропоновано авторську модель геоекономічної трансформації, яка відображає синергетичний ефект взаємодії ключових факторів розвитку. Визначено, що саме узгодженість інституційної, інвестиційної та технологічної політики забезпечує формування ефективного механізму післявоєнної відбудови.

Разом із тим встановлено, що реалізація запропонованої моделі пов'язана з низкою ризиків, зокрема геополітичною нестабільністю, обмеженістю фінансових ресурсів та інституційними бар'єрами, що потребує формування адаптивної економічної політики та підвищення ефективності державного управління.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їх використання при розробці державних стратегій економічного відновлення, інвестиційної політики та інтеграції України у світову економіку. Запропоновані підходи можуть бути використані органами державної влади, науковими установами та бізнес-середовищем.

Перспективами подальших досліджень є розробка прикладних механізмів реалізації геоекономічної моделі, а також кількісна оцінка ефективності окремих її елементів. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ukraine economic update. Washington, DC : World Bank, 2023. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/ukraine-economic-update>
2. World economic outlook. Washington, DC : IMF, 2023. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>
3. World Investment Report 2023. Geneva : UNCTAD, 2023. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>
4. Economic outlook. Paris : OECD Publishing, 2022. URL: <https://www.oecd.org/economic-outlook/>
5. Baldwin R. The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization. Cambridge : Harvard University Press, 2016. 344 p.
6. Juhász R., Lane N., Rodrik D. The New Economics of Industrial Policy. *Annual Review of Economics*. 2024. Iss. 16. P. 213–242. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev-economics081023-024638>
7. Krugman P. *Geography and Trade*. Cambridge : MIT Press, 1992.
8. Porter M. *The Competitive Advantage of Nations*. New York : Free Press, 1998. 896 p.

9. Stiglitz J. The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future. New York : W. W. Norton & Company, 2013. 560 p.
10. North D. C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. 159 p.
11. Gereffi G. Global Value Chains and Development. Cambridge : Cambridge University Press, 2018. 498 p.
12. The Future of Industrialization in a Post-Pandemic World. *Industrial development report*. Vienna : UNIDO, 2022. URL: <https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2023-03/IDR-2022-en.pdf>
13. Climate change and international trade. *World Trade Report 2022*. Geneva : WTO, 2022. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr22_e.htm
14. Global value and supply chains. Paris : OECD, 2025. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/global-value-and-supply-chains.html>
15. Trading for Development in the Age of Global Value Chains. Washington, DC : World Bank, 2020. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2020>
16. Eichengreen B. The European Economy since 1945. Princeton : Princeton University Press, 2008. 520 p.
17. Crafts N., Toniolo G. (Eds.) Economic growth in Europe since 1945. Cambridge : Cambridge University Press, 1996. 628 p.
18. Reconstruction of war-affected economies. Washington, DC : IMF, 2022. URL: <https://www.imf.org/en/Publications>
19. Rebuilding Ukraine. Washington, DC : World Bank, 2022. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/brief/rebuilding-ukraine>
20. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
21. Інфляційний звіт. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/report>
22. Стратегія відновлення. *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua>
23. План відбудови України. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua>
24. Геєць В. М. Структурні зміни та економічний розвиток України : монографія. Київ : НАН України, 2023. 304 с.
25. Міжнародна економіка : підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук. Київ : КНЕУ, 2014. 762 с.
26. Кваснюк Б. Є. та ін. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України : у 3 х т. Київ : Фенікс, 2007. Т. 2. 564 с.
27. Global Investment Trends Monitor. 2025. No. 50. UNCTAD. URL: <https://unctad.org/publication/global-investment-trends-monitor-no-50>
28. Aizenman J., Jinjarak Y., Park D. Capital Flows and Economic Growth in the Era of Financial Integration and Crisis, 1990–2010. Working Paper 17502. *National Bureau of Economic Research*. October 2011. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w17502/w17502.pdf
29. Finance for development. *World Bank*. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/08a21ea50e4412105008731f3f623b50-0430072024/original/Finance-for-Development-Factsheet.pdf>
30. Ukraine: Commission presents plans for the Union's immediate response to address Ukraine's financing gap and the longer-term reconstruction. *European Commission*. May 18, 2022. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3121

REFERENCES

- Aizenman J., Jinjarak Y. & Park D. Capital Flows and Economic Growth in the Era of Financial Integration and Crisis, 1990–2010. Working Paper 17502. *National Bureau of Economic Research*. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w17502/w17502.pdf
- Baldwin R. (2016). *The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization*. Cambridge: Harvard University Press.
- Crafts N. & Toniolo G. (Eds.) (1996). *Economic growth in Europe since 1945*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Eichengreen B. (2008). *The European Economy since 1945*. Princeton: Princeton University Press.
- European Commission. (2022, May 18). *Ukraine: Commission presents plans for the Union's immediate response to address Ukraine's financing gap and the longer-term reconstruction*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3121
- Gereffi G. (2018). *Global Value Chains and Development*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Global Investment Trends Monitor (2025). *UNCTAD, 50*. <https://unctad.org/publication/global-investment-trends-monitor-no-50>
- Heiets V. M. (2023). *Strukturni zminy ta ekonomichniy rozvytok Ukrainy*: monohrafia [Structural changes and economic development of Ukraine: monograph]. Kyiv: NAN Ukraine.
- IMF. (2023). *World economic outlook*. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>
- IMF. (2022). *Reconstruction of war-affected economies*. <https://www.imf.org/en/Publications>
- Juhász R., Lane N. & Rodrik D. (2024). The New Economics of Industrial Policy. *Annual Review of Economics*, 16, 213–242. <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-081023-024638>
- Kabinet Ministriv Ukrainy. *Plan vidbudovy Ukrainy* [Plan for the reconstruction of Ukraine]. <https://www.kmu.gov.ua>
- Krugman P. (1992). *Geography and Trade*. Cambridge: MIT Press.
- Kvasniuk B. Ye. & ta in. (2007). *Stratehichni vyklyky XXI stolittia suspilstvu ta ekonomitsi Ukrainy*: u 3^{kh} t. [Strategic challenges of the 21st century to the society and economy of Ukraine: in 3 volumes]. Kyiv: Feniks.

- Lukianenko D. H., Poruchnyk A. M. & Stoliarchuk Ya. M. (2014). *Mizhnarodna ekonomika: pidruchnyk* [International economics: textbook]. Kyiv: KNEU.
- Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. *Stratehiia vidnovlennia* [Recovery strategy]. <https://www.me.gov.ua>
- Natsionalnyi bank Ukrainy. *Infliatsiinyi zvit* [Inflation report]. <https://bank.gov.ua/ua/monetary/report>
- North D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- OECD. (2025). *Global value and supply chains*. <https://www.oecd.org/en/topics/global-value-and-supply-chains.html>
- OECD Publishing. (2022). *Economic outlook*. <https://www.oecd.org/economic-outlook/>
- Porter M. (1998). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press.
- Stiglitz J. (2013). *The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future*. New York: W. W. Norton & Company.
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. <https://www.ukrstat.gov.ua>
- UNCTAD. (2023). *World Investment Report 2023*. <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>
- UNIDO. (2022). *The Future of Industrialization in a Post-Pandemic World. Industrial development report*. <https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2023-03/IDR-2022-en.pdf>
- World Bank. *Finance for development*. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/08a21ea50e4412105008731f3f623b50-0430072024/original/Finance-for-Development-Factsheet.pdf>
- World Bank. (2020). *Trading for Development in the Age of Global Value Chains*. <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2020>
- World Bank. (2022). *Rebuilding Ukraine*. <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/brief/rebuilding-ukraine>
- World Bank. (2023). *Ukraine economic update*. <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/ukraine-economic-update>
- WTO. (2022). *Climate change and international trade. World Trade Report 2022*. https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr22_e.htm

Стаття надійшла до редакції / Received: 06.03.2026
 Статтю прийнято до публікації / Accepted: 20.03.2026
 Оприлюднено / Published: 30.04.2026

УДК 339.9:658.7(100)
 JEL: F23; F52; L23
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-3-34-44>

ВІД ФРЕНДШОРИНГУ ДО СТРАТЕГІЧНОЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ: НОВА ГЕОГРАФІЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ У 2025–2026 РОКАХ

©2026 ЄРЕМЕНКО А. В.

УДК 339.9:658.7(100)
 JEL: F23; F52; L23

Єременко А. В. Від френдшорингу до стратегічної диверсифікації: нова географія глобальних ланцюгів постачання у 2025–2026 роках

Стаття присвячена комплексному аналізу трансформації архітектури глобальних ланцюгів постачання в умовах геополітичної фрагментації та переходу до нового світового економічного порядку у 2025–2026 роках. Досліджено еволюцію стратегій провідних економік світу – від біржової співпраці з політичними союзниками («френдшорингу») до багатовекторної стратегічної диверсифікації. Основна увага приділяється формуванню нових регіональних виробничих хабів, зокрема в Мексиці (ніаршоринг), країнах «Altasia» (альтернативна Азія) та Південно-Східній Азії (ASEAN). У роботі детально проаналізовано вплив регуляторних ініціатив, таких як Механізм прикордонного вуглецевого коригування (СВАМ) і Закони про критичну сировину (CRMA), на переформатування логістичних маршрутів та інвестиційну привабливість регіонів. Окремий розділ присвячено стратегічній ролі України у відбудові європейських ланцюгів доданої вартості, зокрема в секторах енергетики, критичних мінералів та оборонної промисловості. Досліджено роль штучного інтелекту та цифрових двійників як ключових інструментів забезпечення стійкості (resilience) у прогнозуванні й управлінні ризиками. Стаття містить великий обсяг статистичних даних щодо прямих іноземних інвестицій, логістичних індексів та торговельних потоків. Висновки підкреслюють необхідність переходу від лінійних моделей оптимізації витрат до складних екосистемних підходів «оркестрування майбутнього», що дозволяють бізнесу та державам адаптуватися до умов структурної волатильності. Обґрунтовано, що успіх у 2026 році визначається не мінімізацією логістичних витрат, а швидкістю реагування на геополітичні та кліматичні виклики через технологічну інтеграцію та географічну гнучкість.

Ключові слова: глобальні ланцюги постачання; френдшоринг; ніаршоринг; стратегічна диверсифікація; Altasia; штучний інтелект; логістична стійкість; економічна безпека.

Табл.: 5. **Бібл.:** 28.